

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

Postboks 4710 Sluppen, 7468 Trondheim
Sentralbord: 73 19 90 00, Telefaks 73 19 91 01
Besøksadresse: E. C. Dahls g. 10

Saksbehandler
Monica Ekli
Miljøvernavdelingen

Innvalgstelefon
73 19 92 19

Vår dato
17.08.2015
Deres dato
12.06.2015

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)
2015/4700-542.0
Deres ref.

Nærings- og fiskeridepartementet
Postboks 8090 Dep
0032 OSLO

Innspill fra Fylkesmannen i Sør-Trøndelag til høring om forslag om å åpne for tildeling av tillatelser til akvakultur til utviklingsformål

Fylkesmannen er positiv til å etablere en ordening med utviklingstillatelser, som kan legge til rette for å kunne drive fram løsninger som utvikler næringa videre, da spesielt med tanke på å løse miljøutfordringene næringa står overfor.

Fylkesmannen mener likevel at det bør være et kriterium at prosjektet er vellykket, og at det bidrar til å redusere miljøutfordringene, før man kan få konvertere utviklingstillatelsen til en kommersiell tillatelse, mot vederlag.

Vi mener også at det bør stilles krav om at de konverterte kommersielle tillatelsene i hovedsak benytter teknologien som er utviklet. Et krav om vellykkethet vil initiere bedre prosjekter og større vilje til å få prosjektene vel i havn, samt bidra til en raskere og mer fremtidsrettet utvikling av næringa.

Fylkesmannen viser til høringsnotat av 12. juni 2015 med forslag om å åpne for tildeling av tillatelser til akvakultur til utviklingsformål. Fylkesmannen er høringspart i saken.

Bakgrunn

Høringsnotatet innleder med å peke på at kunnskapsstatusen innen havbruk i dag ikke er tilstrekkelig. For å løse de utfordringene som finnes i akvakulturnæringa er det behov for å bygge opp ytterligere kunnskap, som kan danne grunnlag for en bærekraftig forvaltning, videre utvikling og økt verdiskaping.

I tillegg til forskning og innovasjon i tilknytning til åpne merdsystem er det stor interesse også for andre driftskonsept, som semi-lukka anlegg i sjø, havmerder lengre til havs og landbaserte oppdrettsanlegg. For eksempel kan dette skje ved at nye, tidligere uegnede areal kan benyttes til oppdrett, og at slik produksjon kan gi mindre spredning av sykdommer og parasitter og lavere utslipp per produsert mengde.

Det har kommet innspill fra enkelte aktører i oppdrettsnæringa om at det er behov for bedre tilrettelegging for utviklingsprosjekt. Dette gjelder spesielt teknologi/driftsformer som krever store investeringer og hvor det samtidig er stor usikkerhet om konseptet en gang kan bli vellykket. Det blir hevdet at ordningen med

forskingstillatelser ikke er tilstrekkelig, både fordi den primært er rettet mot forskningsprosjekt/-institusjoner og på grunn av tidsavgrensninga, som ikke gir nødvendig sikkerhet for store investeringer.

I høringsnotatet drøfter departementet hvordan man kan legge til rette for en ytterligere utvikling av teknologi og driftsformer gjennom bruk av ordninger med tillatelser til særskilte formål, og om det kan gjøres innenfor eksisterende ordning eller om det bør etableres nye.

Departementet drøfter to hovedalternativ:

1. Videreutvikle dagens ordning med forskningstillatelser, slik at det blir større rom for å gi tillatelse til utviklingsprosjekt (FoU-tillatelser).
 - Blant annet med andre vilkår enn for dagens ordning med forskningstillatelser når det gjelder samarbeidspartnere til prosjektet.
2. Tildele egne tillatelser til utviklingsformål.
 - Mellomløsning mellom forskningstillatelser og kommersielle tillatelser.

For begge alternativene foreslår departementet at tillatelsen kan konverteres til en kommersiell tillatelse etter en viss tid, mot vederlag.

Antatte konsekvenser

Departementet har skissert at det nye systemet blant annet kan ha negative konsekvenser for:

- i) Utvalgte indikatorer i et område
- ii) Andre næringsaktører i området
- iii) Miljøsituasjonen i et område (økt press lokalt)
- iv) Totalproduksjonen (vil bli økt)

Ber om høringsinnspill

Departementet ber høringsinstansene om innspill til alle deler av høringsbrevet og særlig det som gjelder muligheten til å kunne konvertere tillatelsen til en kommersiell tillatelse etter en viss tid.

Oppsummert ber departementet om svar på følgende:

1. Bør dagens ordning med forskningstillatelser også omfatte utviklingsprosjekt, men med andre vilkår når det gjelder samarbeidspartnere til prosjektet, eller bør det etableres en egen ordning med utviklingstillatelser?
2. Vurdering av kriterier for å søke om utviklingstillatelser.
3. Når det gjelder forskningstillatelser vurderes disse søknadene av et faglig råd med representanter fra forskning, biologi og næring. Bør man ved søknader som gjelder utviklingstillatelser heller hente inn vurderinger fra rådgivere med spesialkompetanse innen det aktuelle feltet?
4. Hvor lang tidsavgrensning skal tillatelsene ha?
5. Bør utviklingstillatelsene kunne konverteres til kommersielle tillatelser etter en viss tid, og skal aktørene få anledning til å konvertere utviklingstillatelsene til kommersielle tillatelser uavhengig av om prosjektet blir vellykket eller ikke?
6. Skal det stilles krav om vederlag ved evt. konvertering?
7. Er det behov for å sette særskilte krav til den videre driften av de kommersielle tillatelsene?
8. Bør det settes en grense for hvor mange utviklingstillatelser som kan tildeles?

Fylkesmannens innspill til høringen

Departementet viser til at formålet med å etablere en ordning med utviklingstillatelser er å legge til rette for å kunne drive fram løsninger som utvikler næringa videre, blant annet løsninger som tar vare på miljøet.

Fylkesmannen ser positiv på dette, og mener at løsninger som tar vare på miljøet bør være en forutsetning for all videre utvikling innen oppdrettsnæringa.

Det er bred enighet om at oppdrettsnæringas viktigste miljøutfordringer er knyttet til rømming av oppdrettslaks og spredning av lakselus fra oppdrettsanleggene. I tillegg er vi bekymret for langtidseffektene av lakselusmidler på økosystemene rundt oppdrettsanleggene. Hvis disse miljøutfordringene løses, vil det være større muligheter for ytterligere vekst i næringa, som er et politisk mål.

I tillegg påvirker oppdrettsnæringa miljøet blant annet gjennom forurensning og utslipp, sykdommer og andre parasitter enn lakselus som kan spres til vill fisk. Også disse miljøutfordringene bør tas med i vurderingene av om prosjektene skal godkjennes eller ikke.

Fylkesmannen kommenterer videre høringsforslaget i samme rekkefølge som vår oppsummering av høringen:

1. Fylkesmannen tror det vil være en god idé å innlemme utviklingstillatelser i dagens regelverk for forskningstillatelser, for å sette fokus på at oppsettene og målbarheten til prosjektene bør tilfredsstillende oppsettene og målbarheten til forskningsprosjekter. Det er viktig at innføringene av disse tillatelsene i praksis fører til utvikling i næringa, og ikke bare blir en ekstra måte for bemidlede oppdrettsselskaper å skaffe seg ytterligere oppdrettstillatelser.
2. Fylkesmannen er enig med departementet i at det bør være strenge kriterier for å søke om forsknings-/utviklingstillatelser.

For å få en slik tillatelse bør det være sannsynliggjort at usikkerheten i prosjektet er så stor at det er nødvendig med egne tillatelser for å prøve ut teknologien.

Fylkesmannen ser det som nødvendig at eventuelle tillatelser til forsknings-/utviklingsformål kun gis til prosjekter som tar sikte på å redusere miljøeffektene av oppdrettsnæringa. I vurderingene av søknader vil det være viktig å gjøre en helhetlig vurdering av den samlede effekten på miljøet.

F.eks. kan man tenke seg at store anlegg lengre ute, men som fremdeles vil ligge kystnært, vil bidra til å redusere smittepresset på sjøørreten. Samtidig vil kanskje kontaktflaten mot villaks øke, ved at denne møter lusesmitten lenger ute, og således må passere flere smittereservoarer enn før på vei inn mot elvene eller ut i havet.

Vi forventer at det sannsynliggjøres i søknadene at prosjektene er egnet til å redusere miljøkonsekvensene av næringa som helhet. Denne sannsynliggjøringen bør understøttes av faglige vurderinger fra forskningsmiljø, som bør følge søknaden i form av en KU eller lignende.

Det må også være en forutsetning at det blir gitt strenge miljømessige rammer rundt forsknings-/utviklingskonsesjonene, særlig sett i lys av at den samlede miljøbelastningen kan øke dersom driften av disse ikke fungerer som forutsatt.

3. For å se helheten i tildelingene av forsknings-/utviklingstillatelser anbefaler Fylkesmannen at søknadene vurderes av et råd av fagpersoner, der det minimum finnes en miljøekspert, men at det likevel kan være nyttig å tilknytte seg andre fagpersoner ved behov.
4. Tillatelsene bør minimum ha en tidsavgrensning på 2-3 driftssykluser, for å kunne gjøre målbare vurderinger av om prosjektene er vellykket over tid. Vi ser det som sannsynlig at en forsknings-/utviklingstillatelse bør ha en varighet på 5-10 år, som skissert.
5. Fylkesmannen er ikke negativ til at utviklingstillatelsene kan konverteres til kommersielle tillatelser mot et vederlag, men en forutsetning for dette må være at prosjektet er vellykket, og at det bidrar til å redusere miljøutfordringene i oppdrettsnæringa.

Vi tror at et krav om vellykkethet vil initiere bedre prosjekter og større vilje til å få prosjektene vel i havn, samt føre til en raskere og mer fremtidsrettet utvikling av næringa.

6. Fylkesmannen ser det som riktig at det bør betales vederlag for omgjøring til kommersielle tillatelser, da næringa tjener penger på bruk av allmenningen, og av hensyn til resten av oppdrettsnæringa. Dette vil også bidra til å sikre at intensjonene med prosjektene er seriøse.
7. Vi mener at det bør stilles krav om at de konverterte kommersielle tillatelsene i hovedsak benytter teknologien som er utviklet i prosjektet. Hvis dette ikke er aktuelt for bedriften, mener vi at prosjektet ikke har vært vellykket, og det bør da ikke gis mulighet til å konvertere tillatelsen.

Et slikt vilkår vil være relativt lett å kontrollere for forvaltningen.

8. Av hensyn til den samlede belastningen på økosystemene, jf. naturmangfoldloven § 10, bør det settes en grense for hvor mange utviklingstillatelser som kan tildeles. Miljømyndighetene bør bidra i denne vurderingen.

Med hilsen

Brit Skjelbred
kst. fylkesmann

Stein-Arne Andreassen
miljøverndirektør

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Kopi:
Miljødirektoratet